

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
SESSION DE 1933-1934	N° 116		ZITTINGSJAAR 1933-1934
PROJET DE LOI, N° 92	SÉANCE du 13 Février 1934.	VERGADERING van 13 Februari 1934	WETSONTWERP, N° 92

**PROJET DE LOI MODIFIANT
L'ARTICLE 135 DU CODE D'INSTRUCTION
CRIMINELLE**

RAPPORT

FAIT, AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE ET DE LA LÉGISLATION
CRIMINELLE (1), PAR M. **GEÛENS**.

MADAME, MESSIEURS,

L'article 135 du Code d'instruction criminelle est libellé dans les termes que voici :

« Lorsque la mise en liberté des prévenus sera ordonnée conformément aux articles 128, 129 et 131 ci-dessus, le procureur impérial ou la partie civile pourra s'opposer à leur élargissement. L'opposition devra être formée dans un délai de vingt-quatre heures, qui courra contre le procureur impérial, à compter du jour de l'ordonnance de mise en liberté, et contre la partie civile, à compter du jour de la signification à elle faite de la dite ordonnance au domicile par elle élu dans le lieu où siège le tribunal. L'envoi des pièces sera fait ainsi qu'il est dit à l'article 132.

» Le prévenu gardera la prison jusqu'après l'expiration du susdit délai. »

Se basant sur ce texte, qu'elle considère comme exemplatif, la jurisprudence a décidé que le ministère public et la partie civile jouissent d'un droit d'appel contre les décisions de la Chambre du Conseil, favorables au prévenu, et décidant qu'il n'y a pas lieu de poursuivre.

Mais le prévenu ne peut-il à son tour invoquer le même droit d'appel contre une décision de la Chambre du Conseil le renvoyant devant la juridiction répressive de jugement?

(1) La Commission est composée de MM. Meysmans, *président*; Baelde, Brunet, Collard, Delwaide, De Rasquinnet, De Schryver, De Winde, Embise, Geuens, Hossey, Jennissen, Koelman, Romsée, Sinzot, Soudan, Spaak, Tibbaut, Van der Gracht, Van Dievoet, VanKesbeeck et Wauwermans.

**WETSONTWERP TOT WIJZIGING
VAN ARTIKEL 135 VAN HET WETBOEK VAN
STRAFVORDERING**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE EN
DE BURGERLIJKE EN DE STRAFRECHTELIJKE
WETGEVING (1), UITGEBRACHT DOOR DEN
HEER **GEÛENS**.

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering luidt als volgt :

« Wanneer de invrijheidstelling van de verdachten, overeenkomstig de artikelen 128, 129 en 131, hierboven, bevolen wordt, kan de procureur des Konings of de burgerlijke partij zich tegen hun vrijlating verzetten. Het verzet moet gedaan worden binnen een termijn van vier-en-twintig uren; ten opzichte van den procureur des Konings loopt die termijn te rekenen van den dag der beschikking tot invrijheidstelling, en ten opzichte van de burgerlijke partij te rekenen van den dag waarop die beschikking haar werd betekend aan de woonplaats door haar gekozen in de gemeente waar de rechtbank zetelt. De verzending van de stukken geschiedt zooals in artikel 132 wordt gezegd.

» De verdachte blijft in de gevangenis tot na verloop van den hierboven vermelden termijn. »

Op grond van dezen tekst, welke volgens haar enkel van aanwijzenden aard is, heeft de rechtspraak beslist dat het openbaar ministerie en de burgerlijke partij het recht hebben hooger beroep in te stellen tegen de beslissingen van de Raadkamer, zoo die gunstig zijn voor den verdachte en beslissen tot niet-vervolg.

Mag, echter, de verdachte op zijne beurt hetzelfde recht niet inroepen van hooger beroep tegen een beslissing van de Raadkamer die hem verwijst naar de strafrechtbank van wijzen?

(1) De Commissie bestaat uit de heeren Meysmans, *voorzitter*; Baelde, Brunet, Collard, Delwaide, De Rasquinnet, De Schryver, De Winde, Embise, Geuens, Hossey, Jennissen, Koelman, Romsée, Sinzot, Soudan, Spaak, Tibbaut, Van der Gracht, Van Dievoet, VanKesbeeck en Wauwermans.

Certes, l'article 539 du Code d'instruction criminelle permet au prévenu de se pourvoir contre l'ordonnance de la Chambre du Conseil, mais il s'agit dans ce cas d'une infraction soumise au verdict de la Cour d'assises, donc d'un crime.

Abstraction faite de ce cas, une jurisprudence constante a refusé au prévenu le droit de se pourvoir contre une ordonnance de la Chambre du Conseil, le renvoyant devant le tribunal correctionnel ou le tribunal de police.

Citons à cet égard les décisions judiciaires que voici :

Cour de cass., 26 mai 1837, *Pasier.*, 1837, p. 97;

Cour de cass., 2 février 1885, *Pasier.*, 1885, I, 41;

Cour de cass., 30 avril 1888, *Pasier.*, 1888, I, 222;

Cour de cass., 8 mai 1911, *Pasier.*, 1911, I, 298;

Cour de cass., 13 juillet 1925, *Pasier.*, 1925, I, 342;

Cour de cass., 16 novembre 1931, *Pasier.*, 1931, I, 286.

Citons aussi un arrêt de la Cour d'Appel de Bruxelles du 17 novembre 1933 (chambre des mises en accusation), reproduit dans la *Revue du Droit pénal*, année 1933, p. 1095.

Pourquoi la jurisprudence a-t-elle établi une différence entre le droit reconnu au ministère public et à la partie civile et celui qu'elle refuse au prévenu?

M. l'avocat général Sartini, appelé à examiner le pourvoi dirigé contre un arrêt de la chambre des mises en accusation de Bruxelles, du 18 août 1931, et jugé par la Cour de cassation dans son arrêt du 16 novembre 1931, cité plus haut, donnait comme motif : « que les décisions des chambres du conseil ordonnant le renvoi des prévenus devant la juridiction de jugement, sont purement préparatoires et saisissent définitivement cette juridiction : ce sont des « permis de citer » accordés au ministère public en dehors du prévenu, lequel conserve devant la juridiction de jugement l'exercice de tous ses droits et moyens ».

Il en résulte que ce sont les conséquences de la décision intervenue, qui ont amené la jurisprudence à adopter une attitude différente, suivant qu'il s'agit du ministère public et de la partie civile, ou du prévenu, qui interjettent appel de la décision de la chambre du conseil?

Dans le premier cas l'ordonnance de non-lieu met définitivement fin à la poursuite tant pour le ministère public que pour la partie civile. Leur refuser l'appel contre l'ordonnance de non-lieu, c'est rendre irrévocable une décision qui peut être contraire aux intérêts de la société et à ceux de la victime.

Gewis, laat artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering den verdachte toe zich te voorzien tegen de beschikking der Raadkamer, doch het betreft in dit geval een misdrijf dat onderworpen is aan de uitspraak van het Hof van Assisen, dus een misdaad.

Buiten dit geval, heeft een vaste rechtspraak aan den verdachte reeds het recht ontzegd zich te voorzien tegen een beschikking der Raadkamer, die hem verwijst naar de correctionele rechtbank of naar de politierechtbank.

Vermelden wij hieronder de volgende rechterlijke beslissingen :

Hof van Verbreking, 26 Mei 1837, *Pasier.*, 1837, blz. 97;

Hof van Verbreking, 2 Februari 1885, *Pasier.*, 1885, I, 41;

Hof van Verbreking, 30 April 1888, *Pasier.*, 1888, I, 222;

Hof van Verbreking, 8 Mei 1911, *Pasier.*, 1911, I, 298;

Hof van Verbreking, 13 Juli 1925, *Pasier.*, 1925, I, 342;

Hof van Verbreking, 16 November 1931, *Pasier.*, 1931, I, 286.

Vermelden wij ook een arrest van het Hof van Beroep van Brussel, van 17 November 1933 (Kamer van inbeschuldigingstelling), verschenen in de *Revue du Droit pénal*, jaargang 1933, blz. 1095.

Waarom heeft de rechtspraak een onderscheid gemaakt tusschen het recht verleend aan het openbaar ministerie en aan de burgerlijke partij en het recht dat zij weigert aan den verdachte?

De heer advocaat generaal Sartini, die de voorziening te onderzoeken had tegen een arrest der Kamer van inbeschuldigingstelling van Brussel, van 18 Augustus 1931, gevonnist door het Hof van Verbreking, bij arrest van 16 November 1931, hierboven vermeld, gaf als reden aan : « dat de beschikkingen der Raadkamers waarbij verdachten naar de rechtbank van wijzen verwezen worden, louter voorbereidend zijn en de zaak definitief bij deze rechtbank aanhangig maken : het zijn « toelatingen om te dagvaarden » verleend aan het openbaar ministerie, buiten den verdachte om, welke vóór de rechtbank van wijzen steeds al zijne rechten en middelen mag doen gelden ».

Daaruit blijkt, dat het de gevolgen der genomen beslissing zijn, die de rechtspraak er toe gebracht hebben, eene verschillende houding aan te nemen naarvolgens het openbaar ministerie en de burgerlijke partij, ofwel de verdachte, hooger beroep instellen tegen de beslissing van de Raadkamer.

In het eerste geval, maakt de beschikking van buitenvervolginstelling voorgoed een einde aan de vervolging, zoowel voor het openbaar ministerie als voor de burgerlijke partij. Hun beroep afwijzen tegen de beschikking van buitenvervolginstelling, zou eene beslissing onherroepelijk maken, welke strijdig kan zijn met de belangen van de gemeenschap en met die van het slachtoffer.

Dans le second cas, au contraire, aucun tort réel n'est causé au prévenu. Il conserve toute sa liberté de défense devant la juridiction de jugement et il pourra lui soumettre tous les arguments qu'il croit utiles à l'examen de sa cause. C'est pourquoi l'appel est déclaré non recevable; l'ordonnance de la chambre du conseil est rendue en dernier ressort.

Ce motif est-il pertinent?

Nous ne le croyons pas. Il heurte ce principe de justice qui doit être à la base de notre procédure pénale : égalité complète des droits de l'accusation et de ceux de la défense. Accorder au ministère public le droit d'appel, lorsqu'on le refuse au prévenu, est en contradiction avec la tendance qui anime le mouvement de réforme en matière pénale.

De plus, pourquoi imposer à un prévenu les ennuis, les frais d'une comparution devant une juridiction de jugement, lorsqu'il estime que les éléments de la cause sont de telle nature que ce renvoi ne se justifie pas et que, lors de l'instruction préparatoire, la poursuite peut être définitivement arrêtée?

Obéissant à cette préoccupation, le Ministre de la Justice a déposé un projet de loi accordant au prévenu le droit dont ne jouissaient jusque maintenant que le ministère public et la partie civile. Dorénavant le prévenu pourra à son tour interjeter appel devant la chambre des mises en accusation contre l'ordonnance de la chambre du conseil, qui le renvoie devant le tribunal correctionnel ou devant le tribunal de police, ce, dans les vingt-quatre heures à compter du jour où l'ordonnance lui aura été signifiée.

Dans son dernier rapport consacré à l'examen du Budget de la Justice, M. Sinzot avait invité le ministre compétent à faire ce geste.

La Commission de la Justice a examiné le projet: celui-ci n'a soulevé aucune objection et il a été approuvé à l'unanimité.

Ne faut-il pas craindre que les prévenus n'abusent de la faculté qui leur est accordée de frapper d'opposition la décision de la chambre du conseil qui les renvoie devant la juridiction de jugement, et que, par là même, les cours d'appel ne se voient imposer un surcroît de besogne?

Ce n'est évidemment par un argument de ce genre qui doive faire écarter l'application d'un principe de justice. Mais dans la réalité, nous estimons que les appels seront plutôt rares et réservés aux cas intéressants.

Nous demandons à la Chambre de voter le projet déposé par le Ministre de la Justice et approuvé par la Commission de la Justice.

Le Rapporteur,

M. GEÛENS

Le Président,

L. MEYSMANS

Daarentegen, wordt, in het tweede geval, geen nadeel berokkend aan den verdachte. Hij behoudt zijne volle vrijheid van verdediging vóór de rechtsmacht van wijzen, en hij zal haar alle bewijsvoeringen kunnen voorleggen, welke hij nuttig acht voor het onderzoek van zijne zaak. Dit is de reden waarom het beroep niet ontvankelijk wordt verklaard; de beschikking van de Raadkamer wordt in laatste aanleg verleend.

Is dit eene afdoende reden?

Wij meenen van niet. Zij is strijdig met het rechtvaardigheidsgevoel, dat tot grondslag moet dienen van onze strafvordering : volledige rechtsgelijkheid van de beschuldiging en van de verdediging. Aan het openbaar ministerie het recht van beroep verleen, wanneer men dit aan den verdachte weigert, druist in tegen de strekking der hervormingsbeweging in strafzaken.

Daarenboven, waarom zou men aan een verdachte de zorgen en de lasten van eene verschijning vóór eene rechtsmacht van wijzen moeten opleggen, wanneer hij van meening is dat de bestanddeelen der zaak van zulken aard zijn, dat die verwijzing niet gegrond is en dat, bij het voorafgaand onderzoek, de vervolging voor goed gestaakt kan worden?

Gevolg gevende aan deze bezorgdheid, heeft de Minister van Justitie een wetsontwerp ingediend, waarbij aan den verdachte het recht wordt verleend dat, tot nog toe, slechts het openbaar ministerie en de burgerlijke partij genoten. Voortaan, zal de verdachte, op zijn beurt, beroep mogen instellen, vóór de kamer van inbeschuldigingstelling, tegen de beschikking van de Raadkamer, waarbij hij naar de correctionele of naar de politierechtbank wordt verwezen, dit binnen vier-en-twintig uren, te rekenen van af den dag waarop hem de beschikking betekend zal geworden zijn.

In zijn jongste verslag, gewijd aan het onderzoek van de Begroefing van Justitie, had de heer Sinzot den bevoegden minister daartoe aangespoord.

De Commissie voor de Justitie heeft het ontwerp onderzocht; het heeft geen aanleiding gegeven tot bezwaren en werd eenparig goedgekeurd.

Hoeft men te vreezen dat de verdachten misbruik zouden maken van de bevoegdheid welke hun wordt verleend om in verzet te komen tegen de beslissing van de Raadkamer, waarbij zij naar de rechtsmacht van wijzen worden verwezen, en dat, door dit feit, de hoven van beroep een vermeerdering van werk zouden hebben?

Dergelijke bewijsvoering mag, natuurlijk, geen belemmering zijn voor de toepassing van een rechtvaardigheidsbeginsel. Doch, in werkelijkheid, zijn wij van oordeel dat het beroep eerder zelden zal voorkomen en dat het slechts voor belangwekkende gevallen zal gelden.

Wij vragen aan de Kamer, het door den Minister van Justitie ingediend ontwerp en door de Commissie voor de Justitie goedgekeurd, te willen aannemen.

De Verslaggever,

M. GEÛENS

De Voorzitter,

L. MEYSMANS